

II SA/Kr 1222/15 - Wyrok WSA w Krakowie z 2015-12-21

Sprawa ze skargi na decyzję SKO w przedmiocie nakazu usunięcia odpadów

Sentencja

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie w składzie następującym: Przewodniczący: Sędzia WSA Mariusz Kotulski Sędziowie: WSA Renata Czełusniak WSA Agnieszka Nawara-Dubiel (spr.) Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Zbylut po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 grudnia 2015 r. sprawy ze skargi T. J. na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w [...] z dnia 17 lipca 2015 r., znak: [...] w przedmiocie nakazu usunięcia odpadów I. uchyla zaskarżoną decyzję i poprzedzającą ją decyzję organu I instancji; II. zasądza od Samorządowego Kolegium Odwoławczego w [...] na rzecz skarżącego T. J. kwotę 440,00 zł (czterysta czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Uzasadnienie

Prezydent Miasta K. decyzją z dnia 31 marca 2015 r., Nr [...]

1) nakazał

a. A. R., prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą: A. R. Firma [...]" z adresem głównego miejsca wykonywania działalności: [...] R.,

b. T. J., prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą T. J. Usługi [...], z adresem głównego miejsca wykonywania działalności: [...] M., ul. D.

usunięcie z terenu działek położonych przy ul. W. w K. pomiędzy stacją paliw [...] S.A., a wałem rz. W., o numerach: [...],[...],[...] obr. [...] jednostka ewidencyjna K., odpadów pochodzenia budowlanego, tj. odpadów rodzaju:

- gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w [...], kod: [...];

- odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów, kod: [...]

- gruz ceglany, kod: [...];

w takiej ilości, aby poziom terenu po usunięciu odpadów zrównał się z poziomem terenu otaczającego nasyp od strony zachodniej.

2) orzekł, iż wykonanie decyzji nastąpi poprzez załadunek ww. odpadów na środki transportu i ich przetransportowanie do uprawnionego miejsca odzysku lub unieszkodliwiania (składowania) tego rodzaju odpadów, prowadzonego przez podmiot posiadający odpowiednie zezwolenie właściwego organu, zgodnie z ustawą o odpadach - z którym to podmiotem A. R. i T. J. winni zawrzeć stosowną umowę.

3) orzekł, iż czynności objęte powyższym nakazem należy zakończyć w terminie do sześciu miesięcy od kiedy niniejsza decyzja stanie się ostateczna

W uzasadnieniu decyzji organ I instancji wskazał, iż na podstawie dowodu z oględzin oraz przesłuchania świadków ustalił, że na terenie położonym pomiędzy wałem przeciwpowodziowym rzeki W. a ogrodzeniem działki należącej do [...] S.A. utworzony został nasyp, częściowo porośnięty roślinnością trawiastą. W części nieporośniętej pokryty był gruntem koloru popielatego (iły) spod którego wyłaniały się kawałki gruzu betonowego i ceglanego, pręty metalowe, kawałki desek. Obszar zajęty przez nasyp obejmuje działki nr [...], [...], [...], [...], [...]i [...]

Korzystając z kompetencji przewidzianej przez art. 26 ustawy o odpadach organ I instancji nakazał posiadaczom odpadów usunięcie opisanych wyżej odpadów.

Od powyższej decyzji odwołanie złożone zostało przez: T. J., A. .R. oraz Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w K..

T. J. zaskarżonej decyzji zarzucił:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 26 ust. 1 i 2 w zw. z art. 3 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, iż posiadaczem odpadów jest T. J.,

II. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik sprawy, tj.: art. 7, art. 75, art. 77, 78 i art. 80 k.p.a. poprzez niepodjęcie wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz brak dążenia do załatwienia sprawy z uwzględnieniem interesu społecznego i słusznego interesu strony postępowania, a także niewzięcie przez organ pod uwagę całokształtu materiału dowodowego przedstawionego przez skarżącego i niewywiązanie się z obowiązku zebrania i rozpatrzenia w sposób wyczerpujący całego materiału zgromadzonego w aktach, w wyniku czego zostały wyprowadzone nielogiczne i nieuzasadnione wnioski oraz wydana błędna decyzja w przedmiotowej sprawie; art. 107 § 3 k.p.a. poprzez brak wskazania w uzasadnieniu skarżonej decyzji faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

A. R. zarzucił naruszenie art. 7, art. 77 §1 k.p.a.:

- przez niedokładne wyjaśnienie stanu faktycznego,
- ustalenia faktyczne znajdują wprawdzie potwierdzenie w materiale dowodowym lecz niekompletnym i nie w pełni rozpatrzonym,
- ustalenia dowolne nie prowadzące do prawdy obiektywnej.

Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie podniósł, iż usunięcie z terenu działek położonych przy ul. W. w K. pomiędzy stacją paliw [...] S.A. a wałem rzeki W. o numerach [...],[...],[...] obr. [...] jednostka ewidencyjna K., zdeponowanego materiału może stanowić większe zagrożenie dla bezpieczeństwa powodziowego w chronionej dolinie aniżeli

jego pozostawienie. Dalej w odwołaniu Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie podkreślił, że lokalizacja składowiska gruntu w chwili obecnej stanowi wzmocnienie konstrukcji wału. W podsumowaniu odwołujący zwrócił uwagę, iż organ I instancji wydając zaskarżoną decyzję pominął w swoich rozważaniach kwestie związane z bezpieczeństwem powodziowym, do zapewnienia którego zobowiązana jest również w ramach zadań własnych Gmina Miasta K. na podstawie art. 7 ust.1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w K. decyzją z dnia 17 lipca 2015 r. znak [...] - działając na podstawie art. 26 ust. 2 i ust. 6 w zw. z art. 3 ust. 1 pkt 19, art. 27 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U.z 2013 póź. 21), na podstawie § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U.2014.1923), oraz na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267) utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję organu I instancji.

Uzasadniając to rozstrzygnięcie Kolegium wskazało, że zaskarżona decyzja została wydana na podstawie art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Zgodnie z powołanym przepisem posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania. W przypadku nieusunięcia odpadów zgodnie z ust. 1, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji wydawanej z urzędu, nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania, z wyjątkiem gdy obowiązek usunięcia odpadów jest skutkiem wydania decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami. W decyzji, o której mowa w określa się w szczególności: 1) termin usunięcia odpadów; 2) rodzaj odpadów; 3) sposób usunięcia odpadów.

Z akt przedmiotowej sprawy wynika, iż Prezydent Miasta K. wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie wydania nakazu usunięcia odpadów składowanych na działkach położonych przy ul. W. w K. pomiędzy stacją paliw [...] a wałem rz. W. (zawiadomienie z dnia 25 lipca 2013 r.).

Z akt przedmiotowej sprawy wynikają następujące ustalenia:

Na działki o nr: [...],[...],[...],[...],[...] i [...] obr. [...] jednostka ewidencyjna [...] przy ul. W. w K. zostały przywiezione masy ziemne (w tym iły) oraz gruz budowlany, które to materiały w przeważającej części zostały rozplantowane tworząc nasyp przylegający do korpusu wału przeciwpowodziowego rzeki W. na jego odcinku, na którym wał jest poszerzony.

Odpadami w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy jest każda substancja lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Katalog odpadów stanowiący załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2014.1923) klasyfikuje do odpadów grupy 17: - gruz ceglany, tj. kod 170102, - glebę i ziemię, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03, tj. kod 170504.

Przepis art. 2 pkt 3 ustawy stanowi, iż przepisów ustawy o odpadach nie stosuje się do niezanieczyszczonej gleby i innych materiałów występujących w stanie naturalnym, wydobytych w trakcie robót budowlanych, pod warunkiem, że materiał ten zostanie wykorzystany do celów budowlanych w stanie naturalnym na terenie, na którym został wydobyty. W przedmiotowej sprawie ziemia nie została wykorzystana na terenie, na którym została wydobyta (została przewieziona na inne działki), a zatem zastosowanie mają przepisy o odpadach.

Należy wskazać, iż działki nr [...],[...],[...],[...],[...] i [...] nie są miejscem przeznaczonym do składowania ani magazynowania odpadów. Mianowicie składowiskiem odpadów jest obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów (art. 3 ust. 1 pkt 25 ustawy o odpadach). Natomiast magazynowaniem odpadów, jest czasowe przechowywanie odpadów obejmujące:

- a) wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę,
- b) tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów,
- c) magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów (art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy o odpadach).

Kolegium podzieliło ustalenie organu I instancji, iż posiadaczami odpadów zgromadzonych na w/w działkach są T.J. i A. R.

Kolegium zwróciło uwagę na kwestię ponoszenia odpowiedzialności za zgromadzone odpady. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 19 ustawy posiadaczem odpadów jest wytwórca odpadów lub osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej będąca w posiadaniu odpadów; domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości. Natomiast, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 32 ustawy o odpadach, pod pojęciem wytwórcy odpadów rozumie się przez to każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów (pierwotny wytwórca odpadów), oraz każdego, kto przeprowadza wstępną obróbkę, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej.

Obowiązkiem organu jest przede wszystkim przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego celem ustalenia posiadacza odpadów. Jeżeli okaże się to niemożliwe, wówczas działa domniemanie, iż władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości.

W przedmiotowej sprawie wytwórcami zgromadzonych odpadów są T. J. i A. R. Wynika to z ustaleń, iż nasyp powstał z materiału przywiezionego przez A.R., w ramach prowadzonej przez niego działalności pod nazwą: A. R. Firma "[...]" oraz przez T. J., w ramach prowadzonej przez niego działalności pod nazwą: T. J. [...]. Przywieziony i rozplantowany materiał został przywieziony na teren początkiem 2013 roku i pochodził z budowy biurowca przy ul. K. w K.

Kolegium zwróciło również uwagę na przepis art. 27 ustawy o odpadach, który reguluje kwestię przekazywania odpadów między różnymi podmiotami z przeniesieniem lub bez przeniesienia odpowiedzialności za odpady. Zasadą generalną jest, że wytwórca odpadów jest obowiązany do gospodarowania wytworzonymi przez siebie odpadami. Od tej zasady ustawodawca dopuszcza wyjątki w postaci zlecenia gospodarowania odpadami innym podmiotom, przy czym zastrzega, że mogą to być wyłącznie podmioty posiadające:

- 1) zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów, lub
- 2) koncesję na podziemne składowanie odpadów, pozwolenie zintegrowane, decyzję zatwierdzającą program gospodarowania odpadami wydobywczymi, zezwolenie na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych lub wpis do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości - na podstawie odrębnych przepisów, lub
- 3) wpis do rejestru w zakresie, o którym mowa w art. 50 ust. 1 pkt 5, to jest
 - a) przetwarzania odpadów bez konieczności uzyskania zezwolenia,
 - b) transportowania odpadów,
 - c) sprzedawania odpadów i pośredniczenia w obrocie odpadami, chyba że działalność taka nie wymaga decyzji ani wpisu.

Dodatkowo wskazano, iż posiadacz odpadów, który przekazuje je transportującemu, nie zwalnia się z odpowiedzialności za zbieranie lub przetwarzanie odpadów; zwolnienie nastąpi dopiero wtedy, gdy odpowiedzialność przejmie następny posiadacz dysponujący:

- decyzją wymienioną w art. 27 ust. 2 pkt 1 lub 2,
- wpisem do rejestru w zakresie, o którym mowa w art. 50 ust. 1 pkt 5 lit. a, tj. odnoszącym się do podmiotów prowadzących przetwarzanie odpadów zwolnionych z obowiązku uzyskania zezwolenia na przetwarzanie.

W przedmiotowej sprawie A. R. i T. J. zeznali, iż przywieźli ziemię i gruz na zlecenie W. B., na teren przez niego wskazany jako teren [...] S.A. W. B. jest właścicielem Firmy Handlowo-Usługowej zajmującej się świadczeniem usług dla [...] S.A. i prowadzi stację Paliw [...] przy ul. W. w K. Mając na uwadze powyższe regulacje należy wskazać, iż A. R. i T. J. nie zostali zwolnieni z odpowiedzialności za gospodarowanie odpadami, ponieważ przekazali odpady podmiotowi, który nie posiada wyszczególnionych w art. 27 ust. 2 ustawy zezwoleń, koncesji itp. Ponadto W. B. nie jest władającym żadnej z działek objętych orzeczeniem organu I instancji, tj. dz. nr: [...], [...], [...] Zatem posiadaczami odpadów zgromadzonych na w/w działkach są T. J. i A. R.

Mając powyższe na względzie Kolegium wskazało, iż organ I instancji dokonał prawidłowych ustaleń i nałożył obowiązek usunięcia odpadów na A.R. i T. J.

Należy również mieć na względzie, iż działki nr: [...],[...],[...],[...],[...],[...] znajdują się na obszarze Bielańsko-Tynieckiego Parku Krajobrazowego. Paragraf 3 ust. 1 pkt 5 Rozporządzenia Nr 81/06 Wojewody Małopolskiego z dnia 17 października 2006 r. (Małop.06.654.3997) w sprawie Bielańsko-Tynieckiego Parku Krajobrazowego wprowadza zakaz wykonywania w Parku prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoślusiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych.

Nawiezenie ziemi i gruzu przez A. R. i T. J. na przedmiotowe działki oraz podniesienie ich poziomu poprzez utworzenie nasypu, nie stanowiło prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, przeciwoślusiskowym, budową, odbudową, utrzymaniem, remontem ani też naprawą urządzeń wodnych.

Należy mieć także na uwadze, iż organ I instancji uwzględnił wnioski A. R. o dopuszczenie dowodu w postaci opinii biegłego z zakresu hydrologii. A. R. dnia 22 grudnia 2014 r. do Urzędu Miasta K. złożył opinię zatytułowaną "Opinia określająca wpływ nagromadzonych mas ziemnych i ich usunięcie na trwałość konstrukcji wału i bezpieczeństwo powodziowe lewobrzeżnego wału W. w K. przy ul. W.". Opinia została wykonana przez dr inż. K. M., rzeczoznawcy z zakresu budownictwa wodnego, uprawnienie [...], Biuro Badawczo-Projektowo-Wykonawcze [...], W., ul. Ł.. Autor opinii wskazał m.in.: "...należy stwierdzić, że lokalizacja składowiska gruntu nie pogarsza lecz wzmacnia konstrukcję wału i zwiększa bezpieczeństwo powodziowe chronionej doliny. Pozytywnie należy odnieść się także do faktu, że dokonane podniesienie terenu zawala pozwala w przyszłości na jego wykorzystanie do celów rekreacyjnych, budowlanych itp.". Wniosek końcowy opinii brzmi: wskazane jest pozostawienie składowiska gruntu w obecnej lokalizacji.

Kolegium podzieliło zdanie organu I instancji, iż zawarta w Opinii rekomendacja pozostawienia składowiska gruntu w obecnej lokalizacji nie może być przesłanką usprawiedliwiającą przedmiotowe zdeponowanie mas ziemnych (gruntu) oraz gruzu budowlanego z naruszeniem przepisów Rozporządzenia Wojewody Małopolskiego w sprawie Bielańsko-Tynieckiego Parku Krajobrazowego oraz przepisów ustawy.

Zagospodarowanie ziemi i gruzu na działkach nr: [...],[...],[...],[...],[...] i [...] mogłoby być uznane za legalne w sytuacji uzyskania decyzji wydanych na podstawie przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym lub prawa budowlanego, pozwalających na wykorzystanie ziemi i gruzu na tych działkach. W toku postępowania nie przedstawiono dokumentów potwierdzających dopełnienie przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym lub prawa budowlanego, które przewidywały możliwość wykorzystania ziemi i gruzu (przywiezionych z terenu inwestycji prowadzonej poza przedmiotowymi działkami), do nadsypania (podniesienia rzędnych terenu) działek nr [...],[...],[...],[...],[...] i [...].

Należy zwrócić także uwagę, iż organ I instancji orzekł o usunięciu odpadów z działek o nr: [...],[...]i [...], a nie uwzględnił w decyzji działek o nr: [...],[...] i [...]. Wynika to z tego, iż właścicielem działek o nr: [...],[...] i [...]jest Gmina [...], a zgodnie art. 26 ust. 3 ustawy o odpadach nakaz usunięcia odpadów z nieruchomości, którymi gmina włada jako władający powierzchnią, wydaje właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska. Zatem Prezydent

Miasta K. mógł zgodnie ze swoją właściwością nakazać usunięcie odpadów z działek o nr: [...],[...] i [...].

Mając powyższe na względzie Kolegium utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję organu I instancji.

Odnosząc się do zarzutów wskazanych w odwołaniach Kolegium wyjaśniło, że w przedmiotowej sprawie organ I instancji nie naruszył przepisów proceduralnych. Prezydent Miasta K. podjął wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy. Organ prowadzący postępowanie zebrał i rozpatrzył materiał dowodowy, w celu ustalenia stanu faktycznego sprawy zgodnie z rzeczywistością. W szczególności dokonał wszechstronnej oceny okoliczności przedmiotowego przypadku na podstawie analizy całego materiału dowodowego, a stanowisko wyrażone w decyzji uzasadnił w sposób wymagany przez przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. W przedmiotowej sprawie organ I instancji uwzględnił wniosek A. R. o dopuszczenie dowodu w postaci opinii biegłego z zakresu hydrologii (co zostało wyżej wskazane). Nie uwzględniono natomiast wniosków dowodowych złożonych przez pełnomocnika T. J. adw. A. K. (pismo z dnia 26 lutego 2015 r.). Z pisma tego wynika, iż przeprowadzenie wnioskowanych dowodów miało na celu ustalenie, czy W. B. zlecał przywóz odpadów. Organ I instancji nie uwzględnił tych wniosków, ponieważ na podstawie zebranego materiału dowodowego ustalono posiadaczy odpadów w postaci mas ziemnych i gruzu przywiezionych na działki nr [...],[...],[...],[...],[...] i [...]. A. R. i T. J. przywieźli ziemię na teren ww. działek, która pochodziła z wykopów pod biurowiec przy ul. K. w K. Organ I instancji dał wiarę A. R. i T. J. oraz zeznaniom świadka w osobie A. S., którzy twierdzą, że przywóz ziemi odbył się na zlecenie W. B., prowadzącego stację paliw [...] przy ul. W. w K. Jednakże pomimo tego, W. B. - w świetle ustawy o odpadach - nie jest posiadaczem przedmiotowych odpadów (ziemi) zdeponowanej na działkach należących między innymi do [...] S.A. W. B. nie jest też władającym żadnej z działek objętych orzeczeniem niniejszej decyzji. Zatem Kolegium przychyliło się do stanowiska organu I instancji, iż ww. wnioski o przeprowadzenie dowodów nie miały znaczenia dla sprawy.

Opisaną wyżej zaskarżył do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. T. J., zarzucając jej:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 26 ust. 1 i 2 w zw. z art. 3 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, iż posiadaczem, a nawet wytwórcą (pierwszym posiadaczem) odpadów jest T. J., w sytuacji, gdy nie polega to na prawdzie;

II. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik sprawy, a to:

- art. 7 w zw. z art. 75 § 1, 77 § 1, 78 § 1 i art. 80 k.p.a. poprzez brak wyczerpującego rozpatrzenia całego materiału dowodowego zebranego w sprawie, dowolną ocenę materiału dowodowego skutkującą błędnym uznaniem T. J. za posiadacza odpadów; pominięcie inicjatywy dowodowej strony, nieuwzględnienie zgłoszonych przez nią wniosków dowodowych, pomimo iż okoliczności, na których dowody te zostały powołane miały decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia;

- art. 107 § 3 k.p.a. poprzez brak w decyzji faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Na podstawie tych zarzutów skarżący wniósł o

1. uchylenie zaskarżonej decyzji i poprzedzającej ją decyzji organu pierwszej instancji;
2. o zasądzenie od strony przeciwnej na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że w ocenie skarżącego doszło do naruszenia przepisów ustawy o odpadach oraz przepisów proceduralnych.

Zarówno organ I instancji, jak i Samorządowe Kolegium Odwoławcze dokonało błędnej wykładni art. 26 ust. 1 i 2 w zw. z art. 3 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U.2013.21 z późn. zm.) oraz przyjęcia, iż posiadaczem, a nawet wytwórcą (czyli pierwszym posiadaczem) odpadów jest T. J. - "W przedmiotowej sprawie wytwórcami zgromadzonych odpadów są T. J. i A. R.(str. [...]) uzasadnienia skarżonej decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K.), w sytuacji, gdy nie polega to na prawdzie. Podkreślić należy, iż T. J. nie był nigdy wytwórcą odpadów, był jedynie transportującym odpady z budowy biurowca przy ul. K. w K.. Był transportującym odpady, niebędącym posiadaczem odpadów, działających na zlecenie innego posiadacza odpadów, który zlecił mu wykonanie usługi transportu.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 19 ustawy o odpadach posiadaczem odpadów mogą być trzy rodzaje podmiotów: 1. wytwórca odpadów; 2. każdy będący w posiadaniu odpadów, a więc osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej będą w posiadaniu odpadów; 3. władający powierzchnią ziemi.

Odnosząc się do pkt 2 wskazać należy, iż wyżej wymienione podmioty muszą być w posiadaniu odpadów, aby odpowiadały za zgodne z przepisami gospodarowanie odpadami. Przepisy regulujące posiadanie zawarte są w art. 336-352 k.c. Wynika stąd, iż posiadaczem odpadów będzie zarówno ten, kto odpadem włada jak właściciel (tzw. posiadacz samoistny), jak i ten, kto nią faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy określone władztwo nad cudzym odpadem (tzw. posiadacz zależny). Odpowiedzialność posiadacza odpadów przechodzi na następnego posiadacza z chwilą przekazania odpadów.

Zauważyć należy, iż masy ziemne zostały przywiezione na teren należący m.in. do [...] SA, z którymi współpracuje W. B. prowadząc stację paliw. Co więcej masy ziemne zostały przywiezione na zlecenie W. B. i za jego zgodą. Zlecając przywóz i przyjmując masy ziemne objął władztwo nad nimi, przyjął odpady w fizyczne władanie, decydował o ich dalszym przeznaczeniu - zdeponowaniu przywiezionego materiału na teren tych działek i ich rozplantowaniu, co uzasadnia przyjęcie, że on jest posiadaczem odpadów. To W. B. faktycznie władał przywiezionymi masami ziemnymi, co potwierdza zgromadzony materiał dowodowy w sprawie. Masy ziemne były nawożone i plantowane przez dłuższy okres i ani

W. B., ani też [...] nie kwestionował takich czynności, a w dodatku W. B. współpracujący z [...] aktywnie uczestniczył w nawożeniu i plantowaniu przyjmując odpady i gospodarując nimi. T. J. nie był posiadaczem odpadów, był tylko transportującym odpady. Transportujący odpady jest swego rodzaju pośrednikiem, dlatego nie przejmuje on odpowiedzialności za odpady. Nałożenie więc obowiązku usunięcia tych mas ziemnych na skarżącego T. J. nie było zgodne z art. 26 ust. 1 i 2 w zw. z art. 3 ust. 1 pkt 19 ustawy o odpadach, gdyż w świetle prawa nie jest on wytwórcą odpadów, ani też posiadaczem. Wskazać należy, iż reguła art. 27 ust. 3 ustawy o odpadach nie obejmuje transportujących odpady oraz sprzedawców i pośredników w obrocie odpadami. I choć W. B. nie posiada wyszczególnionych w art. 27 ust. 2 ustawy zezwoleń itp., to nie oznacza, że nie jest posiadaczem odpadów w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 19 ustawy o odpadach. Wskazać należy, iż T. J. nie może ponosić odpowiedzialności za W. B., który zlecając przywóz mas ziemnych, a następnie je przyjmując nie posiadał wyszczególnionych w art. 27 ust. 2 ustawy o odpadach zezwoleń itp. Niezależnie od powyższego zaznaczyć należy, iż organ mimo powiązań W. B. z [...] i istnienia pomiędzy nimi umowy współpracy nie rozważył domniemania prawnego odpowiedzialności za odpady władającego powierzchnią gruntu zanieczyszczonego odpadami. Zauważyć należy, iż władający gruntem muszą mieć świadomość dbałości o porządek na swoich nieruchomościach i odpowiedzialności na zasadzie ryzyka za działania osób trzecich prowadzące do zanieczyszczenia ich nieruchomości. Skoro W. B. nie interweniował, a wręcz przeciwnie przyjął we władanie fizyczne masy ziemne to winien ponosić odpowiedzialność. Ponadto skarżący podnosi, iż organ w ogóle nie wziął pod uwagę, iż nie zawsze wymagane jest spełnienie przesłanek z art. 27 ust. 2 ustawy o odpadach. Regulacje zamieszczone w art. 27 ust. 8-10 obejmują przekazywanie odpadów przez ich posiadacza osobom fizycznym i jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami na potrzeby własne. Wskazać należy, iż masy ziemne miały być wykorzystane na utwardzenie terenu w przyszłości wykorzystanego prawdopodobnie pod parking.

Odnosząc się w dalszej kolejności do skarżonej decyzji, zaznaczyć należy, iż pozostawienie składowiska gruntu nie powoduje naruszenia przepisów wspomnianych w decyzji organu I instancji, w tym rozporządzenia Wojewody Małopolskiego z dnia 17.10.2006 r. w sprawie Bielańsko-Tynieckiego Parku Krajobrazowego. Wszystkie prace dotyczące korpusu wału miały na celu zabezpieczenie terenu przed powodzią. Składowisko gruntu, z uwagi, iż wzmacnia konstrukcję wału i zwiększa bezpieczeństwo powodziowe chronionej doliny jest częścią wału i pracą związana z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, co potwierdza pismo Małopolskiego Urzędu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie, Inspektorat Rejonowy w K. z dnia 02.10.2013 r. (znak: [...]) (w aktach sprawy), do którego Kolegium w ogóle się nie odniosło, a które wskazywało, iż "...Pan B. B. - Dyrektor Małopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie jako administrator urządzenia melioracji wodnych podstawowych w ramach swoich kompetencji wyraził ustną zgodę na utworzenie nasypu z ziemi i gruzu na terenie przy ul. W. kierując się pozytywnym wpływem przedmiotowych działań na wał przeciwpowodziowy, który w trakcie powodzi 2010 r. został uszkodzony. Wszelkie roboty mające na celu przywrócenie stanu pierwotnego poprzez rozbiórkę i wywóz nawiezonego materiału naruszają stateczność budowli przeciwpowodziowej, a tym samym zwiększają ryzyko powodziowe...".

Należy zaznaczyć, iż tereny, na których znajdują się masy ziemne nie są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, co oznacza, że utworzenie nasypu nie koliduje z

przeznaczeniem tegoż terenu. Co więcej, teren zawala jest nieużytkiem, a dokonane podniesienie terenu zawala pozwala w przyszłości na jego wykorzystanie do celów rekreacyjnych, budowlanych itp. Wobec powyższego, masy ziemne nie stanowią zagrożenia dla środowiska i nieruchomości sąsiednich, mają natomiast działanie pozytywne, gdyż wzmacniają konstrukcję wału i zwiększają bezpieczeństwo powodziowe chronionej doliny.

Trudno również zgodzić się z Kolegium, iż w przedmiotowej sprawie organ I instancji nie naruszył przepisów proceduralnych. Wskazać należy, iż podstawą rozstrzygnięcia nie była kompletna i pełna dokumentacja. Organ nie podjął wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego. Natomiast na podstawie zgromadzonego materiału dokonał błędnych ustaleń, wskazując, iż T. J. i A. R. są posiadaczem odpadów. Nie wzięto pod uwagę wniosków skarżącego o przeprowadzenie dowodów, które były istotne dla sprawy, pozwoliłyby wykazać, jakie stosunku łączyły W. B. z [...] czy W. B. nie był posiadaczem zależnym, kto objął władztwo nad przywiezionymi masami ziemnymi, kto decydował o ich dalszym przeznaczeniu, tj. zdeponowaniu przywiezionego materiału i ich rozplantowaniu i prawidłowo ustalić, iż to W. B. jest posiadaczem odpadów. Kolegium w całości podzieliło ustalenia organu I Instancji, co więcej uznało T. J. za wytwórcę odpadów, co jest sprzeczne z całym materiałem dowodowym.

W odpowiedzi na skargę Samorządowe Kolegium Odwoławcze w K. wniosło o jej oddalenie i w całości utrzymało stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wojewódzki Sąd Administracyjny zważył co następuje.

Przepis art. 1 § 1 i 2 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1269) stanowi, iż sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej, przy czym kontrola ta sprawowana jest pod względem zgodności z prawem, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej.

W świetle powołanego przepisu ustawy Wojewódzki Sąd Administracyjny w zakresie swojej właściwości ocenia zaskarżoną decyzję administracyjną lub postanowienie z punktu widzenia ich zgodności z prawem materialnym i przepisami postępowania administracyjnego, według stanu faktycznego i prawnego obowiązującego w dacie wydania tej decyzji. Zgodnie z treścią art. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270 ze zm.) - dalej określanej jako "p.p.s.a." - sądy administracyjne sprawują kontrolę działalności administracji publicznej i stosują środki określone w ustawie, nie będąc przy tym związanym granicami skargi (art. 134 p.p.s.a.). Stosownie do treści art. 145 § 1 pkt 1 ustawy uwzględnienie przez sąd administracyjny skargi i uchylenie zaskarżonej decyzji bądź postanowienia w całości lub w części następuje wtedy gdy sąd stwierdzi: a) naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy, b) naruszenie prawa dające podstawę do wznowienia postępowania administracyjnego, c) inne naruszenie przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Podstawą prawną kontrolowanego rozstrzygnięcia jest art. 26 ust. 1, 2 i 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem, posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania (ust. 1). W przypadku nieusunięcia odpadów zgodnie z ust. 1, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze

decyzji wydawanej z urzędu, nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania (...) (ust.2). W decyzji, o której mowa w ust. 2, określa się w szczególności: termin usunięcia odpadów; rodzaj odpadów; sposób usunięcia odpadów (ust. 6).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, odpadem jest każda substancja lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Konkretny katalog odpadów wskazuje natomiast Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. z 2014 poz. 1923). Zatem o tym co jest odpadem przesądza ww. ustawa i rozporządzenie, które kwalifikuje zarówno glebę i ziemię (w tym kamienie) jako odpad.

Nie ma też wątpliwości w świetle zebranego materiału dowodowego że działki na które nawieziono gruz i ziemię nie są miejscem przeznaczonym do składowania lub magazynowania odpadów.

Spór w sprawie sprowadza się do ustalenia osoby obowiązanej do usunięcia odpadów tj. ich posiadacza.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 19 ustawy o odpadach, posiadaczem odpadów jest wytwórca odpadów lub osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej będąca w posiadaniu odpadów; domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w zaskarżonej decyzji zawarło pogląd, zgodnie z którym: "Obowiązkiem organu jest przede wszystkim przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego celem ustalenia posiadacza odpadów. Jeżeli okaże się to niemożliwe, wówczas działa domniemanie, iż władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości."

Jest jednak wręcz przeciwnie - domniemanie prawne odpowiedzialności za odpady władającego powierzchnią gruntu zanieczyszczonego odpadami, zdejmując z organów prowadzących postępowanie obowiązek dociekania z urzędu, kto był wytwórcą odpadów (tak np. WSA w Poznaniu w wyroku z dnia 28 maja 2014r., sygn. II SA/Po 121/14). Skoro jednak w niniejszej sprawie organy doszły do przekonania, że nie będą korzystać z domniemanie prawnego wskazującego władającego powierzchnią ziemi jako posiadacza odpadów, i rozpoczęły prowadzenie postępowania dowodowego w celu ustalenia rzeczywistego posiadacza odpadów obowiązanego do ich usunięcia z terenu nieruchomości, to postępowanie to winny przeprowadzić rzetelnie i wyczerpująco, a następnie wyciągnąć z zebranego materiału dowodowego prawidłowe wnioski i zastosować właściwe przepisy ustawy.

Z akt sprawy wynika, że odpady którymi organ zajmuje się w niniejszej sprawie pochodzą z budowy przy ul. K. w K. Zarówno w protokole z rozprawy administracyjnej z dnia 20 sierpnia 2013r. jak i w protokole przesłuchania skarżącego oraz A. R. z dnia 4 lutego 2015r. znajdują się jasne oświadczenia, że oboje zobowiązani wozili ziemię na zlecenie czy też jako podwykonawcy J. K., który zajmował się robotami ziemnymi na budowie przy ul. K..

Zobowiązani wskazali też, że mogli wozić ziemię na wskazane przez pana K. miejsce w L. jednak nie uczynili tego za namową pana W. B.

Jak już wyżej wskazano, posiadacz odpadów to w pierwszej kolejności ich wytwórca. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 32 ustawy o odpadach, przez wytwórcę odpadów rozumie się każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów (pierwotny wytwórca odpadów), oraz każdego, kto przeprowadza wstępną obróbkę, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy o odpadach, wytwórca odpadów jest obowiązany do gospodarowania wytworzonymi przez siebie odpadami, przy czym ustawa (art. 3 ust. 1 pkt. 2) przez gospodarowanie odpadami rozumie zarówno ich zbieranie, przetwarzanie jak i transport.

Kwestia osoby wytwórcy odpadów pochodzących z budowy przy ul. K. została przez organy zupełnie pominięta, tak jakby to zobowiązani byli nie tyle posiadaczami ale wręcz pierwotnymi wytwórcami tych odpadów, podczas gdy z akt sprawy wynika, że najprawdopodobniej byli oni wyłącznie transportującymi odpady - w rozumieniu ustawy o odpadach.

Zgodnie z art. 27 ust. 2 ustawy, wytwórca odpadów lub inny posiadacz odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami wyłącznie podmiotom, które posiadają: 1) zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów, lub 2) koncesję na podziemne składowanie odpadów, pozwolenie zintegrowane, decyzję zatwierdzającą program gospodarowania odpadami wydobywczymi, zezwolenie na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych lub wpis do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości - na podstawie odrębnych przepisów, lub 3) wpis do rejestru w zakresie, o którym mowa w art. 50 ust. 1 pkt 5 -chyba że działalność taka nie wymaga uzyskania decyzji lub wpisu do rejestru. Zgodnie z art. 50 ust. 1 pkt. 5 lit. b marszałek województwa dokonuje wpisu do rejestru na wniosek transportujących odpady, przy czym wpisowi do rejestru nie podlegają transportujący odpady wytworzone przez siebie (art. 51 ust. 2 pkt. 4).

Organy w ogóle nie zbadały tych faktów, tj. nie ustaliły kto był pierwotnym wytwórcą odpadów, czy wytwórca zlecając transport odpadów dochował swoich obowiązków wynikających z ustawy, czy zlecając transport odpadów skarżącemu zlecił go osobie uprawnionej (wpisanej do rejestru) itp. Zgodnie bowiem z art. 27 ust.4 ustawy o odpadach, posiadacz odpadów, który przekazał odpady transportującemu odpady, nie zwalnia się z odpowiedzialności za zbieranie lub przetwarzanie odpadów, do czasu przejęcia odpowiedzialności przez następnego posiadacza odpadów, który posiada decyzję wymienioną w ust. 2 pkt 1 lub 2 albo posiada wpis do rejestru w zakresie, o którym mowa w art. 50 ust. 1 pkt 5 lit. a.

Także i ten przepis został przez organ pominięty, zarówno co do niezbędnych w tym zakresie ustaleń faktycznych jak i analizy prawnej.

Dalej przytoczyć jeszcze należy treść art. 24 ustawy o odpadach, zgodnie z którym zlecający usługę transportu odpadów jest obowiązany wskazać transportującemu odpady wykonującemu usługę transportu odpadów miejsce przeznaczenia odpadów oraz posiadacza odpadów, do którego należy dostarczyć odpady (ust. 3). Transportujący odpady wykonujący usługę transportu odpadów jest obowiązany dostarczyć odpady do miejsca przeznaczenia odpadów i przekazać je posiadaczowi odpadów, o którym mowa w ust. 3. (ust. 4) Transportujący odpady wykonujący usługę transportu odpadów umieszcza indywidualny numer rejestrowy, o którym mowa w art. 54 ust. 1, na dokumentach związanych z tą usługą.(ust. 5). Zgodnie z art. 174 ustawy o odpadach, transportujący odpady ponosi odpowiedzialność za postępowanie z nimi wbrew swoim obowiązkom, jednak trudno uznać, że jest posiadaczem odpadów obowiązany od ich usunięcia.

Nawet jeśli organy doszły do przekonania, że skarżący jest posiadaczem odpadów, to w żaden sposób tego nie wyjaśniły i nie uzasadniły; nie wskazały w decyzjach dlaczego uważają, że osoby wykonujące transport odpadów (nawet jeśli wykonywały go niezgodnie z ustawą czy też ewentualnie niezgodnie z wiążącą je z wytwórcą umową - co jednak również nie zostało w sprawie wyjaśnione) są ich posiadaczami. Na gruncie obowiązującego prawa słowo "posiadacz" ma swoje znaczenie, którego źródłem jest art. 336 K.C. zgodnie z tym przepisem, posiadaczem rzeczy jest zarówno ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto nią faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny).

Na koniec wskazać należy, że z akt sprawy wynika, że właściciele działek nr [...] i [...] (osoby fizyczne) rzeczywiście nic nie wiedziały o składowaniu odpadów na ich nieruchomościach. W przypadku tych nieruchomości pominięcie przywoływanego wyżej domniemania prawnego i poszukiwanie rzeczywistego posiadacza odpadów obowiązanego do ich usunięcia jest usprawiedliwione i zrozumiałe, co więcej należy mieć nadzieję, że organ zawsze będzie postępował w ten właśnie sposób wobec osób, co do których nie ma żadnych wątpliwości, że do składowania odpadów na swoich nieruchomościach się nie przyczynili.

Jednak w przypadku użytkownika wieczystego działki nr [...] tj. [...] S.A. jest to działanie niestandardowe. W decyzji organu I Instancji znajduje się stwierdzenie, że "organ daje wiarę A. R. i T. J. oraz zeznaniom świadka w osobie A. S., którzy twierdzą, że przywóz ziemi odbył się na zlecenie W. B., prowadzącego stację paliw [...] przy ul. W. w K. Jednakże pomimo tego, W. B. - w świetle ustawy o odpadach - nie jest posiadaczem przedmiotowych odpadów (ziemi) zdeponowanej na działkach należących między innymi do [...] S.A. W. B. nie jest też władającym żadnej z działek objętych orzeczeniem niniejszej decyzji. Pan T. J. i Pan A. R. mogą dochodzić swoich roszczeń w stosunku do pana W. B. na drodze cywilnoprawnej." Wydaje się, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego organ winien postąpić w zasadzie odwrotnie - nie było przeszkód aby organ skorzystał z domniemania, że posiadaczem odpadów jest [...] S.A., a ewentualnie spółka ta (jeśli domniemania skutecznie nie obaliłaby) winna dochodzić swoich roszczeń względem W. B. prowadzącego stację benzynową tego przedsiębiorstwa, lub innych osób, być może również skarżącego. Wiarygodne są oświadczenia skarżącego (poparte również dokumentami przedłożonymi przy piśmie z dnia 5 lutego 2015r.), z których wynika, że ziemia wożona była przez 4 miesiące w sposób systematyczny i uporządkowany, była rozplantowywana specjalnie wynajętym do

tego sprzętem, skarżący dbał o czystość przyległej ulicy i że wszystko czynności te miały miejsce co najmniej za zgodą, a prawdopodobnie i na zlecenie W. B.- prowadzącego stację [...]

Organ będzie obowiązany ponownie przeprowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia posiadacza zobowiązanego do usunięcia odpadów, z uwzględnieniem uwag zawartych powyżej, w tym w szczególności organ poczyni ustalenia co do pierwotnego wytwórcy odpadów i jego odpowiedzialności za ich składowanie na przedmiotowych nieruchomościach, a także ustali rzeczywisty status skarżącego w tej sprawie (czy był transportującym odpady w rozumieniu ustawy, na jakiej podstawie, do czego był zobowiązany itp.)

W tym stanie rzeczy, wobec naruszenia przepisów postępowania i związanego z nim naruszenia prawa materialnego, zaskarżona decyzja podlegała uchyleniu na zasadzie art. 145 § 1 pkt. lit. a i c p.p.s.a. Decyzja organu I Instancji uchylona została na zasadzie art. 135 p.p.s.a. O kosztach orzeczono na zasadzie art. 200 p.p.s.a.